



www.strik.rs

www.strik.rs

NASLOV ORIGINALA

Edna O'Brien
Lantern Slides

UREDNIKA

Ljubica Pupezin



Objavljivanje ove
knjige pomogao je
program „Kreativna Evropa”
Evropske unije

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ova knjiga objavljena je uz podršku Literature Ireland.



Copyright © Edna O'Brien 1990

Translation copyright © 2020 Štrik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se umnožavati ni u kom obliku bez prethodne dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

Edna O'Brajen

POKRETNE
SLIKE

PREVELA S ENGLESKOG

Tatjana Bižić

BEOGRAD

2020

Sadržaj

„Mnogo kad u mirnu noć” / 11

Brat / 36

Udovica / 43

Epitaf / 60

Kakvo nebo / 83

Oluja / 98

Neki drugi put / 116

Zloduh / 136

Drame / 153

Velika daljina / 166

Kratak odmor / 177

Pokretne slike / 187

Pokretne slike *Edne O'Brajen*
ili o demonima zrelih žena, Vladimir Arsenić / 233

Beleška o prevoditeljki / 239

Antoaneti

*Svaki ljudski život mora da prođe i radosti i
tuge, pobjede i gubitke, koji tvore istoriju sveta.*

Tomas Man

„MNOGO KAD U MIRNU NOĆ”

Selo je malo i sanjivo, jedna krečnjačka stena nepravilnog oblika protegla se po seoskoj poljani, na kojoj raste ogromna bukva i oko nje nasumične mladice što su izvijugale iz nje. Pitoreskno, moglo bi se reći. Život odiše nekakvim tihim bruajem. Tu ste samo u prolazu, na putu ka nekom živahnijem mestu. Ni u snu ne biste pomislili da tu žive tolike nespokojne duše, sanjajući o drugačijoj sudbini. Pri ulasku vidite kamenu romaničku crkvu, jednu od najstarijih u zemlji, uz nju groblje, a po nadgrobnim spomenicima ogromne bele rombove lišaja, koji izgledaju tako smelo, da ne kažemo komično. Nasuprot tome, igralište za rukomet, odmah pored, zeleno je i iz njega izbija vlaga od višegodišnjih kiša. Seoce je kišovito, budući da ga zapljuskuje Golfska struja. Retko ćete kad naići na nekoga ko igra rukomet, osim možda nedeljom, kad poneko od omladine pregazi preko grobnih parcela i platenika s cvećem, uvrtevši u glavu da pruži sebi još malo rasonode zakucavajući loptu ili kamenje u ojađeni zeleni beton. Ubrzo im to, međutim, dojadi, pa odu da se zabavljaju oko starih automobila ili starih motocikala.

Kad tu tek zađete, steknete utisak da su u toj zabiti i duše i tela postali žrtve tvrdokorne učmalosti. Naići ćete na

pse, od kojih su mnogi mešanci, kako se jure po bujnom zelenilu ili dremaju na suncu. U bakalnici će preovlađivati miris brašna i žitarica, i ako vam se posreći, naći ćete možda banane ili grožđe, ali najverovatnije je da ćete morati da se zadovoljite jabukama. Primamiće vas, može biti, široko pecivo bez gornje kore, kao brojčanik sata, puno tamnosmeđih groždica. Nećete ni posumnjati da je u velikoj kući s kapijom od kovanog gvožđa i zaraslom alejom uz krivudavi prilazni puteljak žena postala čudnjikava, nisu joj sve kože na broju. Priča se da je za to kriva sestra, njena sestra, Anđela. Pošto je provela dugi niz godina u samostanu, Anđela se, na žalost svog opatičkog reda i svoje rodbine, pokupila i otišla, i došla je da živi kod Margaret u njenoj velikoj kući. U početku se krila čak i od Margaretinog muža, ali se postepeno, kako joj je kosa rasla, promolila iz svoje sobe, pa na kraju i sišla u salon, da pređe prstima preko klavira. Priča se da ju je tada Margaretin muž Ambrouz prvi put video u svetovnoj odeći, jer kao opaticu ju je, naravno, viđao i ranije. Ambrouza, koji je bio pomalo kicoš, smesta je osvojila njena lepota i vitkost njenog stasa u dugoj haljini od smeđeg pliša, koja se kopčala po sredini i širila od struka nadole. Svašta može da se desi s troje ljudi što kopne u kući, velikoj kući, vlažnoj kući, kući s gongom na kuhinjskom zidu i mnogim mračnim hodnicima kojima ne bi škodilo da se malo okreće da samo u kući nije vladala hronična nestašica novca. Ljudi mogu pod takvim okolnostima da oteraju jedni druge u ludilo. Anđela je jela kao ptičica, bavila se baštom, a uveče svi-

rala klavir. I pevala je. Pevala je „Mnogo kad u mirnu noć” i „Uzde vise na onome zidu”. U letnje večeri, kad je izbočeni prozor bio otvoren, čula bi je deca ili ljudi koji su muzli kra-ve po obližnjim poljima i mislili su da joj je glas prilično kre-štav. Baštovan koji je odlazio tamo jednom nedeljno da im pokosi travu, krao im je ogrozde i nije hteo da im podmaže šarke na natkrovljenoj kapiji ni da im učini nikakvu dodatnu uslugu jer ga nikad nisu pozvali u kuću ni ponudili šoljom čaja, pošto su bili tako nadmeni. Susedi su govorili da sasvim ima pravo da nabere sebi malo ogrozda i saletali su ga da i njima nabere jednu teglicu. Ogrozdi su im bili vrlo slatki, žuti, prozirni.

Sestre, Anđela i Margaret, mnogo su se svađale; ponekad tako ogorčeno da su Anđeline stvari letele kroz prozor – ha-ljine, korset, molitvenik i brojanice, i krzneni okovratnik koji je nosila na misu i na kome se nalazilo uzano, pametno lice malene lisice. Uvek bi se, međutim, umešao Ambrouz i Anđelu bi dovukli nazad iz aleje ili čak i iza kapije ako je do-spela tako daleko. Niko nije ni znao ni mogao da zamisli ka-ko je mir ponovo uspostavljan, kakvoj je strategiji, ili umi-ljavanju, ili autoritetu Ambrouz morao da pribegava. Go-vorkalo se da se Anđela i on maze u kuhinjskoj bašti. Mnogi su ih videli, ili su se hvalisali da su ih videli, i mnogi su se pi-tali zašto ga žena nije izbacila pošto je kuća bila njena. Am-brouz se držao pomalo gospodski i prezirao je rad. Ubrzo pošto se oženio s Margaret – neuglednijom sestrom – iznaj-mio je zemlju da se koristi za ispašu, a sam se bavio lagodni-

jim poduhvatima, kao što su pčelarstvo i pravljenje vina od zove. Ambrouz je tako malo znao o životu na selu da su na njegov račun stalno zbijali šale. Imao je bolesnu životinju, koja je toliko zaslabila da nije mogla ni da se pomeri od jaslara. Pozvao je neke meštane, u nadi da će uštedeti novac kojim bi morao da plati veterinara, a ovi su živinče naprosto okrenuli, da vide hoće li malo kretanja išta pomoći. Vrativši se do jaslara pošto je prošlo određeno pristojno vreme, Ambrouz je rekao dvojici ljudi: „Oči su joj već sjajnije”, mada je u stvari gledao životinji u sapi. Dva čoveka su zlu rado uživala u vicu i, kako je vreme prolazilo, još su i nakitili priču.

Govorkanja o nesrećnoj trojci procurila su ubrzo pošto je Anđela došla da živi tamo, i nagađanja su uistinu cvala; neki su meštani čak obećavali da će se ušunjati preko visokog zida u kuhinjsku baštu da zavire kroz prozore salona. Niko im nikad nije bio u gostima, jer je Margaret bila opaka škrtica i često bi se vratila u radnju sa zamotanom slaninom da prigovori kako su joj dali jedan režanj manje. Sreća im nije bila naklonjena. Anđela se razbolela, mršavila je, morala je da ode kod specijaliste i saznala je da boluje od sušice. Saosećanje je naglo promenilo stranu i sad su isticane njene dobre osobine – nadarenost za pevanje, pobožnost koju pokazuje na misi, ukus u odevanju. Anđela je umrla u junu i sahrana je bila vrlo dostojanstvena. Zet je pošao za njom u grob pre nego što je isteklo mesec dana i to je, naravno, potkrepilo priču o potajnoj ljubavi. Maragaret su sažaljevali,